

MIŠU, IZGASI SVITLO

Pino Bačić, Split
nada.bacic.doma@gmail.com

Pročita san puno knjiga, pripovjetki, priča, kako sinovi doživljavaju svog oca. Ovo je jedna od tih, moja. Sve, naravno, uvijek počinje završetkun. Sidi san u uredu ti dan, kad je zazvoni telefon. „Pino, znaš, umri je tata“ – brat je nikako uspi izgovorit. Tajac, muk, jedva, ka da je to važno, prošapćen: „Kad?“ „Sinoć, u snu. Tribali bi danas poč u Luku.“ Dok sam se vozi kroz tunel put doma, siti san se kako je sve to započelo.

*Pročita san puno knjiga,
pripovjetki, priča, kako sinovi
doživljavaju svog oca. Ovo je
jedna od tih, moja. Sve, naravno,
uvijek počinje završetkun.
Sidi san u uredu ti dan, kad je
zazvoni telefon. „Pino, znaš,
umri je tata“ – brat je nikako
uspi izgovorit.*

E, to lito 2010. bilo je ka iz snova. S dicun san iša na koncert Dylana u Zagreb, na Šalati. Noć smo proveli na cesti, ujutro na posal. Odmah nakon posla, iša san busom u Beograd na koncert Claptona i Winwooda. Ludilo. Poslin tega je počelo prvenstvo svita u balunu. Tata i mama bili su u to doba u Luci. Tata je tu večer sidi na katridu i gleda utakmicu. Valjda je malo zadrimi i pa. Slomi je kuk. Sutradan san iša po njega i dove ga u Split, u bolnicu. Svaki dan bi ga išli vidit, nosili mu voće i šta ja znan šta još. Već tada san ćuti da se je preda / a možda mi je to i naknadno palo na pamet, ne znan / jer kad

god bi štogod stavi u usta, ni stavlja dentijeru. Posli boravka u bolnici, otiša je u „Kalosa“ na oporavak. Brat je uspi nikako produžit njegov boravak, dok smo smišljali šta učinit. Sićan se da san posli sto godišć uze godišnji u deveti misec, kako u ono vrime kad san tek bi poče radit i dok se nisan oženi / Deveti misec onda, to je bi raj. Malo svita, smokve crnice, grozje, gitara pod boriće, prijateji, cure ... /

Tata je nakraju završi u staračkom domu. Svaki drugi vikend petkun, biža bi s posla oko dva i po na katamaran kako bi oca moga vidit ti dan prin večere. Uleti bi u kuću, pojubi mat i trča u Kale. U početku je bilo dobro. Učinili bi đir po katu, zna se družit s ostalima pred televizijun, čak bi znali ispod glasa i zakantat. Pred televizorun je najmanje gleda u ekran. Pogled mu je izgubljeno luta u velikom prostoru. Ništa ga ni privlačilo, čak ni balun, uz kojeg se, ako bi gleda „Hajduka“ ljuļa, da bi sakri svoju nervozu. Bilo mu je drago u mom društvu izist obrok, mada je izgubi na brzini / u nas Bačića obid bi ritko traja duže od deset minuti /. Više ni ni spominja dentijeru. Navečer bi mu stili ogradu, da ne bi ispa. Nikad se ni na to navika, jer je silno želi sam poč na zahod. Bilo mu je nezamislivo da one stvari čini u sebe. Dok smo još virovali u njegov oporavak, našli smo niku malu, mladu terapeutkinju, s kojun je radi vježbe. A, i od toga je odusta. Mršavi je od vrimena kad bi ga ponovno doša vidit. Poviše trbuha strši mu je prsni koš, a i rebra si mu moga izbrojat. Zna je dozivat svoju babu Jelu, za koju je govori da ga je najviše volila. Pita bi za mamu, kako je i zašto ga ne dođe vidit. Pravda san je teškom pokretljivošću i da joj je dom dosta daleko. Zna je reć za nju da kad se rodila da su joj prve riči bile: „Johi meni“ i da se uvik žalila. Zauvik joj je to ostalo „johi meni“. I nasmijali bi se. Što je vrime odmicalo, poče se je gubit, strepi san hoću li ga idući put nać živega. Podsjetilo me je to,

na ranije odlaske iz Luke, dok bi se trajekt udaljava, a ja pogledun traži našu kuću, pita bi se hoću li ih nać žive i zdrave. Sve češće bi ga zateka kako svlači robu sa sebe i kako bi se bori s njim dok bi ga oblači. „Tata, znaš li tin koji san jan?“ - pita bi ga, a un bi s onin blagin i nesigurnin osmjehun reka: „A, čigov si tin?“ „Tvoj sin, tata, tvoj sin“, dok me u prsima gušilo. „An, e, jesi, jesi“ – nesigurno bi mi odgovori. Otvori bi vrata od balkona za fintu, ka da uđe malo arije, dok bi rukavun brisa suze. Brzo bi se vrati u sobu, šuteći, dok je vrime prolazilo i dok sestra ne bi rekla da je isteklo vrime od posjeta. Poljubi bi ga, zaželi bi mu „dobra noć, tata“ i nesta. Zna bi pri reć „mišu, izgasi svitlo, da se ne troši struja“. Odlazi san tiho u noć, s pogledom na Vranac, čudesno osvjetljenin žutin svitlom. Uvik san govori da znan slikat, da bi voli uhvatit ti trenutak, tu igru noćnog mraka i svitla.

Dok je trajekt sika valove, zaleti bi se koji put vanka zapalit španjulet. Pomisli san kako više nikad neće bit isto dohodit u Luku. Pogledun ću tražit čemprese, di će otac ležat. Mat je užala reć da se nikad neće gore pokopat, jer da je puno visoko, da pari kako da je grobnica od faraona.

Šutnja na trajektu je prekidana sa šta bi tribalo sve učinit. Poslin smo se malo opustili, sjećajući se tatinih dogodovština. Priča san bratu, kako san tatu u zadnje vrime u zimskom periodu, zna malo zezat. Mama je oduvik vodila puno računa o njegovoj spizi, čuvala ga je da ne ji puno cukra „ima tri bile smrti, cukar, sol i brašno“ – zna bi govorit. Ma mu je cukar osladi kad je ostari. Tako kad bi mat činila njen „čuveni“ štrudel od jabuka, njemu bi izdvojila oni s manje cukra. Sto puti san ga zna čapat kako stoji iznad sudopera i kroz punistru ka tobože gleda u Kozjak, leđima okrenut, a vilice mu rade. „Tata, što to činiš? Opet jiš slatko, reću te mami“. Okrenu bi se kako lopov uhvaćen na djelu, s nevinim izrazun na licu, osmjehnu bi se i sti prst na usta, kako da činin kucu, dok mu je balota neumorno radila. Posli bi ga obrisa od mrvica, da se ne izda. Znali bi pogotovo za dane od vikenda, kad bi skupa obidovali, uvik se s nečin zasladić. Uvik je bi zadnji za trpezun. Ostavi bi komad mesa za kraj, ka najveću deliciju, da godi u njoj, a posli ga je čeka njegov bokun čokolade. Svi bi se već bili digli od stola, digli pjate i utekli put kamara, dok je mat prala sude. Njegov komad čokolade ga je čeka. Stavi san mu ga malo iznad dohvata ruku i poče potezat pomalo stolnjak, mic po mic i činin

Njegov komad čokolade ga je čeka. Stavi san mu ga malo iznad dohvata ruku i poče potezat pomalo stolnjak, mic po mic i činin fintu da ga ne gledan. Učini san mot kako da ću opet potegnut, kad je skoči sa stola kako puma i čapa ti komad čokolade i nasmija se ka dite. „Ti š mene...“

fintu da ga ne gledan. Učini san mot kako da ću opet potegnut, kad je skoči sa stola kako puma i čapa ti komad čokolade i nasmija se ka dite. „Ti š mene...“ „A što je, sad te ne bolu ni noge ni kolina, skoči si kako koji mladičić. Koji si tin?“ – reka bi mu kroz smih. Brat se od srca nasmija, bilo mu je drago to slušat. „Moran ti još ovo reć. Znaš, kad bi počelo vrime od kriši i jagoda, jan bi mu kad bi bi doša iza posla i obidova, očisti ih, opra, tako da ga čekaju, kad izađe iz kamare. Mat bi od đelozije znala reć „šta ga pitaš i njanjaš, potriba mu je, što ga ne stiš u dom“. Jan, mamina maza, njezin jubimac, usta bi mu u obranu i reka bi joj: „Tebe ćemo stit“. Zadovojan, iza tega, tata bi zakanta: „Manuela, Manuela...“

Moj otac je bi vanbračno dite. Rođen dvadeset i prve, prošlog stoljeća. Zna bi moje prijateje iz klape zafkravat i govorit in, da koja seksualna revolucija što se valjala sredinun šezdesetih prošlog vika. U mojoj Luci to je oduvik bilo tako. Možete li zamislit moju babu koja je svome budučen rekla da se neće udat za njega. Baba se poslin udala i imala još troje dice, a i moj nesuđeni dida se oženi i ima četvoro dice, tako da brat i jan imamo masu polukužini, polubarbi, poluteta i polurodica, ma cila Luka. / Jedan put, dok su dica bila mala, N. i jan smo se išli kupat na Tudorovicu, a na mrkintu do nas, sedi je niki čovik, rudastih vlasi. Ma pljunuti otac, kad je bi mladić... /

Tatini su živili skromno i priča je da su svaki božji dan jili kašu / u kasnijem životu ni je moga smislit, „naguca san se je jan za dva života“ /. Isto je bilo i sa starin kruhun, nama ga je valo gucat.

U Egiptu među pripadnicima RAF-a 1944. Pere Bačić prvi slijeva

Uči je zanat u kovača, razumi se u motore i tehniku, sve je zna činit svojim rukaman. Kad je izučio zanat, prid oni rat je iša u Srbiju trbuhun za kruhun. Govori je za sebe, da je bi pravi meštar i da je kupi gore i motor. Mogu ga zamislit kako je jurca, tamo onim pustopoljinaman, moj Pere, stari roker... Gore ga je uvati i rat, pa mu je valo bižat put doma. Danima je to putovanje trajalo. Kako svaki pravdoljubivi čovik iša je u rat, naravno, na pravu, poštenu stranu. Priča je kako je s par skojevaca napa poštu u Luci, a onda se priključi partizanima. Proša je Neretvu, ranilo ga kod Ljubuškog / i vidili su se ožiljci od dvi prostrijelne rane na nozi /. Priča je da su na njih pucali i fratri i časne sestre / „pingvinuše“, pisa je Borislav Pekić /. Tad je završi u Italiji na liječenje i tamo se priključi RAF-u ka mehaničar. S njima je završi u Egiptu. Smotra na užarenom pijesku, prozivka „kejpir bi ej si aj ci, nambr forti tu“ odzvanjalo je pustinjom. „Iman san sedan funti plaću na setemanu, moga san kupit cili Kairo, e.“ Popravlja je avione i vrati se na Vis sa saveznicima. Poslin rata je osta u vojsci, mornarici. Ni nikad iša u prekomandu iz Splita. Pričalo se za njega da je bija stvarno pravi meštar od motori. Poslin, kad je bi iša u penziju, svaku godinu iša je u Cerklje, u Sloveniju na susret „vazduhoplovaca“, kako bi un bi reka. Priča mi je prijatelj Z., koji je radi ka grlica, to je ka građansko lice u vojsci, da su ga stariji zvali Vito. I soma u ono vrime kad je tribalo izvadit domovnicu, izvuka san mu rodni list

na kojemu je pisalo Petar Vitomir Bačić. Zavida san bi od smiha. „Tata, nikad nan nisi reka da imaš i drugo ime. Lipo bome, pravi si Vito Korleone“. Soma, drža je strane od motori od Pule do Kotora, putova u Hrasnicu, Karlovac, Rakovicu, Skopje, Pulu, Kraljevicu, Šibenik. Priča je da su stvarno držali do njega. Bilo je i onih koji su mu zavidili, pogotovo oni personalci bez alata i zanata, ala Bobetko i kumpanija. Ovi je, dok je bi u Splitu, popizdi na njega i zva ga je na raport, jer mu otac ni hoti reć koji posal mora učinit, što mu ga je bi da u zadatak admiral J. Poslin san od gušta, u kafićima naručiva „bobetka“. Sićate se one oble, male narančade. I ti će smotani karijerista, udrit na moga Vitu, moš mislit.

Volili smo ga pitat da nan priča kako je upozna mamu. „A, što se tu ima puno pričat. Bi san mlad, zgodan u onoj uniformi, rudastih vlasi. Pojavi san se kako princ na bilemu konju. Šalin se. Bilo je teško. Mamina famija je bila za ono doba dobrostojeća. Držali su gostionu, čejad su kod njih dohodili sa tećicaman po tripice i kulinje / i mat ih je znala jedno lipo učinit, ma sve točeve ovega svita /, a dida van je bi najboji ribar u Luci. Drža je jastožere i sla ih u ono doba u Trst. A vin, kad ste bili jedno mali, najili ste se jastogi i to puknutih, e, jerbo su se samo cili mogli prodan. Soma, njeni su se malo protivili, jerbo je bila puno mlada, sedamnaest godišć je imala, a jan san bi iz siromašne famije. Bilo je tvrdo, ali san jedno puno voli mamu i to je to“. Ni bi od velikih riči. Jedan

„Znaš, kad budeš tamo u Somboru, hoća u kavanu „Sloboda“. „Zašto, što je tamo?“ – pita san ga radoznalo. „E, da tin znaš. Tamo su me zvali 'car Slobode'. Kad bi bi uša unutra, konobari su trčali prid menun. Ciganska muzika, cure, fijaker isprid kavane i poslin odletiš u nebo, u tu divnu cigansku noć...“

put, još onda, kad san posta mladičić, poče mi je pričat o ženama. A mene oblilo crvenilo, da mi je bilo u zemju propast, spasi bi se bi. Ali, otac je drža da je došlo vrime i da moramo tu životnu lekciju proć, ono, oči u oči, mi dva muška. Jedva san to izdrža, iako je lekcija bila dosta nevina, meni je bilo malo neugodno. Sad, kad mislin o temun, valjda mi ni bilo pravo radi mame. U to vrime san trenira rukomet. Svaki dan bi iša Balkanskun ulicun. Na ramenu mi je bila mala crvena „Adidas“ borša, a u njoj su bile češke patike „Botasice“ i pravi san se kako da je moj cili svit. Ta moja generacija iz „53“ bila je najbolje, što je Split tada da u rukometu. Ka juniorski prvaci Hrvatske, išli smo u Sombor na državno prvenstvo. A to je tata nikako dozna, vjerojatno od mame. I jednu večer, un meni govori: „Hodi jedančas, ništo ću ti reć“. Lice mu se bilo cilo ozarilo i un meni govori: „Znaš, kad budeš tamo u Somboru, hoća u kavanu „Sloboda“. „Zašto, što je tamo?“ – pita san ga radoznalo. „E, da tin znaš. Tamo su me zvali 'car Slobode'. Kad bi bi uša unutra, konobari su trčali prid menun. Ciganska muzika, cure, fijaker isprid kavane i poslin odletiš u nebo, u tu divnu cigansku noć. A što ti iman više govorit, znaš i sam.“

Dok smo se akoštali, brat je reka da gremo odma put staračkoga doma, noseći ocu robu za obuć ga. Šutke smo išli put doma, zaustavljeni od poznanika, koji su nan se žalovali. Tata je leža na postěji, dok su ga sestre svlačile. Prišli smo mu, pojubili ga. Gleda san u oca i siti se, kad je bi dida umri. / Ti dolazak u Luku, slabo osvjetljenu, ti mrak, kuća u kojoj su svitlile i smrdile petrolejke, plač u kući, a gore na podu leži dida /. Vrti san se po kamari povremeno

bacajući pogled na nj. Uvik su mu postoli bili uredni i čisti, i prin nego bi izaša vanka, redi ih je i glanca. „Iman san malu nogu i bi san brz. Bi san jedno dobar fuzbaler“ – priča bi K. i S., svojin unucima. Valjda san jan na njega iša. Po cile dane bi bi u dvoru, igra na balun, a završi na rukometu. Kad sam bi mlaji, uvik su me stariji birali da igran za njih, na male branke, a onda bi se brat bi najidi i bi bi me izlati, ka čuva me, da me mat doma ne istuče. Cili život ću pamtit onu žutu i crvenu mrižicu, borše za poč u spizu. Vrti bi se doma, a mat bi samo pogledala u livo oko i ožeži po meni. Poslin je vajalo poč u skulu, s onin frižima po rukama i nogaman. Otac nas je lupi samo jedanput u životu i zapantili smo to, i brat i jan. Malo smo se bili zaigrali i to malo na boks i slučajno zviznuli po lusteru, nokautirali smo ga. Momentalno je bi pa na podu. Od straha nismo mu brojali do deset, a stvarno je bi lipi, antikni, s nikin šaraman po sebi. Brat i jan smo zamukli od straha, valo je odlučit, ko će mu po to reć. Kad je uleti u kamaru i vidi šta smo učinili, poludi je, poče skakat po njemu i da zauhjat u jednomu pa drugemu. Pocrveni je kako škrpin i zavika materi: „Ma, je li tin vidiš šta su ovo učinili, divjani jedni“. Poslin tega, više nikad nas ni taka. Ima još jedna zgoda s njim, iz te kamare sa Skalica. Bilo je okolo osan, devet uri naveče, nika druga vrimenta. Kako tada još ni bilo televizije, prin spavanja bi se učilo ili se čitalo štogod lektire. I tako, otac je uliza u kamaru za ugasit svitlo, i poče je rukama pucati kako kauboj i usput je prdi. Vatali smo se za drob od smiha, a un kako dite piva „kauboj đimi, iz guzice mu dimi“ i smije li se, smije, dok ni istroši municiju.

Brat je uglavnom sredi sve formalnosti oko pogreba, i mogli smo se zaputit put doma, usput kupujući ništo spize za obidovat. Mat je doma izvlačila njegovu robu iz ormara i stivavala na postēju. „Ovo ćemo sve vrć, a ovo što vridi, dat ćemo u dom. Uzmite koji komad za uspomenu. Bilo je tu svega. Otac se voli lipo obuć. Uvik je vanka izahodi tip top uređen. Odijelo, šalpa, bareta na glavu. Priča je, da je očelavi, što je na glavi mora stalno nosit šapku. Mat je pričala da kad je poče ćelavit, da je bi kupi jedan losion za kosu, pa da mu je ona to prolila i stila vodu, jerbo bi bila izrigala od tega mušća.

Kad je bilo vrime od maslina i kad bi nas tri bili vanka, uvik nas je čeka, ni hoti sam obidovat. Zna je da će A. vazest bocu lipega vina i lipi bokun

sira. Godi je samo tako. Mamu bi bi pohvali ričima „otlično, otlično“. Gušta je jist vrile tripice, gulaš, fažol, sve što se ji na žlicu. Kako su mat i otac skoro stalno bili u Luci, tako bi A. doša sa svojun famijun za božične blagdane. Koje su to pjatance bile, bakalar, lignje, za Božić tuka, blago božje. A un bi se bi nareši, obuka odijelo. Nigdi iza tega, neman pojma komu je to došlo na pamet, počeli su se takmičit, njih dva, ko će boje svarit brodet. Koje su to brujetade bile, a mi dva guštali, oblizivali prste. Pa se otac dositi, poče je ubacivat po pet šest škampi, malo šupjoti, a toč bogovski. Dok je još bi u moći, dok se ni skroz prepusti u ruke mamine, vaze bi mali tavajol, dasku, nož, i uvik dvi fete kruha, ne više, i špek. Riza bi tanke fete špeka, stavja na mali pijatin i udri jist, ali uvik s noga, jer da tako čovik može više izist.

Posli obida, brat je išaća gore na pod, a jan san se povuka u kamaru, malo odmorit, razbistrit. Sutra, popodne će bit sprovod. Brat je sve izorganizira. Ostatak famije, bratove i moje, dica i žene, doće sutra jutarnjin trajektun. Zatvori san oči i pokuša zaspat. Ni išlo. Stalno mi se vrtila slika iz sobe u Domu. A vanka, ispid dvora, stajala je njegova fotelja, di bi sidi i čita novine i gleda svit, što prohodi štradun. „Mišu, hodi mi gore, donesi novine.“ Sti bi očale na glavu, vaze lapis i ispunjava malu križaljku iz „Slobodne“. Onde, di su mu falile riči, ubaci bi slova napamet, pa kad bi ga čapa, mangupski bi se nasmija i bi bi reka: „Pa što, šta se pačlaš“.

Upalili smo televizor i gledali malo vijesti. Usput san bratu reka, kako bi otac, kad bi bi sam, stavja na uši slušalice, da boje čuje, a kad bi ih izvuka iz televizora, to je grmilo i čulo se do Marjana. A koji je to praznik bi kad smo kupili televiziju. Stala je u njihovu kamaru. Prvi smo je imali u portunu. Svi bi bili došli gledat festival u Sanremu, nosili katride iz stanova, a mi domaći smo imali privilegiju gledat iz posteje, lipo ležeći. Najdraže su nan bile utakmice. Spominjen se, kad smo igrali protiv Italije u Rimu, kad je Musemić nabaci, a Đaja zabi gol. Brat i jan smo skočili do plafuna, a un je u onoj radosti jedva izusti: „Slomi ćete mi posteju“. Ni baš voli gledat dnevnik, jer bi ga podsjetilo na vrime, kad je osta bez penzije. Kad bi vidi krivoustega vrhovnika, podiga bi se bi s katride. „Ovi govna će mene zajebavat. Ni primirisa oni rat. Pozadinac jedan!“ Otac je ima onu jednu vrst hrabrosti, reć čoviku u brk šta ga spada.

Mat je bila jedno vražja. Znala bi ocu reć, kad bi gledali niku seriju i to pod starije dane: „Je li tin vidiš Pere, da je uvik u pitanju troje“. A dok bi to ocu ušlo u glavu, zatrcu bi se za njun, a ona bi se zaklopila u kamaru. „Moj spas, moj spas“.

Sto puti je radi tega izi govno. Sidi bi na metar od televizora, da boje čuje, naslonjen na katridu uza zid, često se okrećući prema nama, uz obavezni upit: „Je li smetan?“ „Smetaš, smetaš. Pokri si cili ekran“. Kad bi bi raspoložen, onda bi zakanta: „Puše bura i kantaju pinci, di su moji mali kanarinci“. Sidi bi uspravno na katridu, ruku položenih uz tilo, kako da piva himnu i kanta bi. „Ludi, fermaj više. Kantaš kako tovar“ – bunila bi se mat. Sve više mislin, kako su jedan drugemu smetali, kad bi se digod našli u društvu zajedno. Pretpostavljan, bar po slikama, da bi se mat uvik užgala, a un glumi dobriću, mirnega obiteljskog čovika. Ima jedna slika, s nikega vjenčanja iz „Belvija“, di je mat u elementu, piva u zanosu, podignutih ruka, a un sedi miran kako bubica i prati je pogledun. Govori mat, da je bi puno jeloz. A, di neće. Ona mlada, šesna, lipih crnih vlasu, puna života, nerazigrani cvit, bez doživljene prave mladosti. Pričaju po Luci, oni iz njezine generacije, da kad je prvi put došla u Luku, nakon što se udala, da se bila jedno lipo obukla, u jedan lipi kostimić, e, da bi se malo pokazala i da su joj oni rekli „evo da se nisi vrgla u more“. I šta vi mislite, da ni. Stoposto, radi tega joj ni da da nikad fatiga. Mat je bila jedno vražja. Znala bi ocu reć, kad bi gledali niku seriju i to pod starije dane: „Je li tin vidiš Pere, da je uvik u pitanju troje“. A dok bi to ocu ušlo u glavu, zatrcu bi se za njun, a ona bi se zaklopila u kamaru. „Moj spas, moj spas“. Oni dan, kad je mama završila u bolnici zbog vode oko srca i njenog dugog izbivanja iz našega doma, to ga je učinilo još ranjivijin. Kad je vidi mamu u bolesničkoj posteji, u sobi, koju je dijelila s drugima, još ga je više omekšalo. Nesiguran, sramežljiv, da ga nitko ne čuje, priša joj je i pojubi, osvrćući se da ga ne bi drugi vidili i čuli, nekako joj je prošapća: „Mišu, jesi li sad boje?“ A

Na Badu 1987.
Pere Bačić i Borivoj Alagić

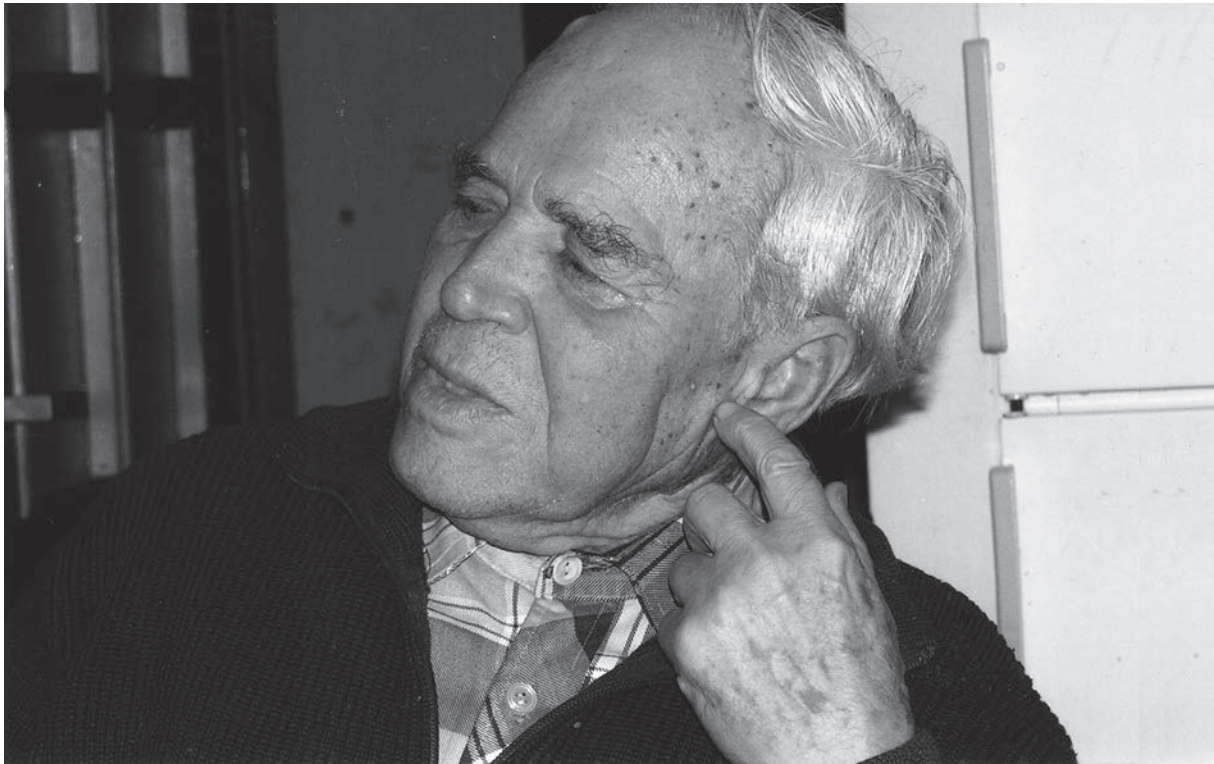
mat, kako je već bog stvorio, na glas mu reče: „A što se kriviš, što ti je, oli ne vidiš da još nisan umrila“.

Ulična svitla se gase, sta je vitar, mrvicu je zima. Doli, na moru, jedna barka je vanka. Vidin S., di gre iz pravca Bobovišća, i pogleda prikovanog u more. Ruke su mu prikrižene na leđima, a u ruci mu zežalo za hobotnice. A malo ih je čapa. Ulazin u kafić, naručin kafu i sedin vanka. Puca mi pogled na valu. Prin su tun bili drveni muli, na kojima su bili vezani kaići i barke, a još prin tega, tun di je sad cesta, stale su razapete mriže, koje su se sušile i di bi ih stariji ribari krpili. Ovd, di sad sedin, bila je glavna cesta, kojom su prolazile uglavnom biciklete, di koje auto. Osta mi je u nosu vonj od pečenih vrnuti i srdela. Bože moje, cila Luka je znala vonjat, kad je bilo vrime od malega ručka. Radnici škvera i fabrike vozili bi na bicikletama svoj „tur d vela luka“. Velika kolona bičikleta jurila je put doma. Ista slika ponavjala se tri puta na dan, rano ujutro, ručak i oko dvi ure popodne, kad bi zavšavala fatiga. A gore, gore su gornje štrade i puti bili uređeni za tovar, mazge i ogote, s kojima su starije žene u crnin maramama vukle naramke drva, grozja, smokava i grude, suhe trave za beštije. Često san i sam bi na tovaru, kad bi s babun išača vanka, na Humić, Bliznaču, Lozicu... Bili bi se digli rano zorun, još ne bi bilo svanulo, jer se vajalo vratit zarana, dok još ne bi upeklo sunce i ne bi bilo vruće. Baba bi bila prin tega, uprtila tovara, stila podosaćine, pa poviše tega luce i dvanjke, torbe, što su služile za donit doma grudu, rogač i suhu travu za tovara, spuže... i stila bi mene gore na tovara. „Varo vamo, varo vamo“, a što ću, jan san bi umisli da san kauboj.

Uša san u ladnu kamaru, obuka niku očevu staru piđamu i lega u vlažne lancune. Ta kamara je prvo bila njihova, s velikun bračnun postejun, starin trodijelnin ormarun, još jednin kaučun i zipkun, u kojoj su spali i izredali se sva njihova unučad, i starin kantunalun na kojemu je stala žuta mrižasta lampa. U škafetinu još stoju male baterije za očevu uho, lapis i niki račun, stariji od boga. Naša san i jedan papirić, stoposto otkinut iz kojeg notesa, na kojemu je pisalo, njegovin lipin štampanin slovima: „mirovina 3.300,00; kućanstvo 2.100,00; voda, smeće, komunalije, benzin i uje 1.000,00, popravak kočnica ?; meni za svašta 200,00“.

Spominjen se isto, kad smo se sa Skalica preselili na Špinut u neboder, u trosoban stan, na jedanaesti pod. Soma, jan san osta bez svoje kamare, smistili su me u veliku sobu blizu dnevnega boravka. Ni bilo vrati, nego bi vajalo povuč šiber vrata, nisi moga bit intiman, slušat muziku, čitat knjige na miru, uvik je niko prohodi, telefon, da ne pričan. Nisan voli puno stat u kući i uteka bi vanka igrat na balun. U treći razred ima san tri asa na polugodišću i to iz matematike, fizike i nacrtnge geometrije. Valo je donit doma svjedožbu da se mat ili otac potpišu, ma in nisan pokaza, nego san naškraba materin potpis, jadno dobro mi je iša. Otac bi zna reć: „A šta ti ne stojiš doma i ne učiš? Oli ne vidiš brata, kako po cili božji dan ne izahodi iz kamare i stalno ništo čini i uči. Puno je vridniji nego tin.“ A onda je 1968. brat okinu matematiku u trećen razredu gimnazije.

Oglasili su se i tovar i pivac. Niko auto je prošlo niz štradu. Iz daljine dopire zvono s crikve

Pere Bačić

od kampanela i truba s trajekta. Još malo, pa će judi poč fatigat, bar oni koji imaju sriću da ga nisu izgubili. Zva je na mobitel i B., mamin brat. Žaj mu je što ni moga doć. Odmaklo je vrime i brzo će trajekt doć. I brat i jan smo već na mulu, kako pravi otočani. A. su došli i prijateji na sprovod, a od moje klape niko, tješin se da ne mogu, da rade. Jebi ga, daleko in je. Za čas smo došli doma. N. mi je donila jaketu i štofane gaće. Ne dadu ti se ni obuć što ti hoćeš, po tvojoj voji, jerbo kako da je važno što san obuka, a ne kako se ćutin. Šta sve čovik radi svita i svojih mora činit. Glupe, jebene konvencije. Brzo smo ništo stili u kjun, jer se tribalo parićat za počat na grobje. Gvozdena vrata i mala crikva, šljunak pod nogama. Poznati i nepoznati svit nan se žalova. A onda, onda smo krenuli put grobnice, put grobnice našega faraona, kako je mat znamenovala tu piramidu. Dok je limena mužika svirala, brat i jan smo držali mamu pod ruke i polagano se kretali put greba. Isprid nas kolica i na njima lijes, otac. Samog sprovoda se baš puno i ne sićan, znan da san se odmaka od svih. Išaća san na zidić i zapali cigaret. Iz prikrajka san gleda, kako moj Pere, otac moj, greća. Kasno popodne išli ča smo nazad put Splita, s trajektun. Vratili smo se doma.

Na dan njegove godišnjice, dica i jan bi se zaletili u Luku, do na grobje. Uvik tamo, sedin na zidić, nasuprot njega, zapalin španjulet i gledan ga. Dobra mu je fotografija. E, Pere, dobri moj Pere. A poslin, poslin bi nas tri išlića u „Ribara“, štogod „gricnut“. I opet na trajekt, put Splita. „Plovi barka, duboko je more...“

Pomalo se svi navikavamo, da nas je jedan manje. Ponekad, još očekujen da će provirit iz kamare i reć: „Mišu, što činiš?“ Na dan njegove godišnjice, dica i jan bi se zaletili u Luku, do na grobje. Uvik tamo, sedin na zidić, nasuprot njega, zapalin španjulet i gledan ga. Dobra mu je fotografija. E, Pere, dobri moj Pere. A poslin, poslin bi nas tri išlića u „Ribara“, štogod „gricnut“. I opet na trajekt, put Splita. „Plovi barka, duboko je more...“